

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Партнерство України та ЄС у безпековій сфері

експерт Центра досконалості Жана Моне
КНУ імені Тараса Шевченка,
доцент кафедри міжнародних відносин і зовнішньої політики ІМВ
Миронова Маргарита

Україна – ЄС: надання статусу кандидата

- **Відповіді України на Опитувальник ЄК:** Частина I – політичні критерії (318 ?): демократія, верховенство права та фундаментальні права); Частина II – 33 розділи Acquis ЄС (Розділ 30 – Зовнішні зносини, включно з допомогою у розвитку та гуманітарною політикою, Розділ 31 – Зовнішня, безпекова та оборонна політика)
- **Висновок ЄК щодо заявки на вступ до ЄС України** від 17.06.2022, 7 умов, зазначених Комісією.
 - Реформа Конституційного суду
 - Судова реформа, її продовження
 - Антикорупційна складова, завершення призначення керівника САП, призначення директора НАБУ
 - Боротьба з відмиванням грошей
 - реалізація антиолігархічного законодавства, з врахуванням рекомендацій Венеційської комісії
 - наближення національного законодавства до Директиви ЄС про аудіовізуальні медіапослуги
 - зміни законодавства щодо нацменшин (Закон про нацменшини)
- **Висновки Європейської Ради щодо України, заявок на вступ до ЄС України, Молдови та Грузії** від 23.06.2022 (*absorption capacity*)
Заява Віце-прем'єра О.Стефанішиної: “Статус кандидата отримали безумовно”

Зміни у методології переговорного процесу

Clusters of negotiating chapters

Following the introduction of the revised methodology for the accession negotiations in February 2020, negotiating chapters are now divided in six thematic clusters:

- 1 Fundamentals
- 2 Internal market
- 3 Competitiveness & inclusive growth
- 4 Green agenda & sustainable connectivity
- 5 Resources, agriculture & cohesion
- 6 External relations

Особливість ЄС як безпекового актора

1) Приклад “постмодернового безпекового актора”

- розмивання меж між внутрішньою і зовнішньої політикою;
- спільна залученість учасників у внутрішні справи один одного, відносність кордонів;
- відмова від застосування сили для розв’язання конфліктів як всередині об’єднання, так і з третіми країнами;
- безпека ґрунтується на прозорості, взаємній відкритості, взаємозалежності та усвідомленні взаємної вразливості.

2) Акцент на унікальній ніші ЄС як глобального гравця (м’яка безпека)

- Концепція Європи як цивільного центру сили, ‘Civilian Power Europe’ - Франсуа Дюшен (1973)
- Нормативна Європа, ‘Normative Power Europe’ – Іан Меннерс (2002)

В основі проєкції сили ЄС на інших міжнародних акторів - цінності та норми, моделі поведінки, а не економічні стимули чи військовий арсенал.

Особливість ЄС як безпекового актора

- 1) **Багатосторонній підхід** (керівна роль РБ, ООН, співпраця з ООН та регіональними організаціями)
- 2) **Акцент на превентивності** - на роботі із причинами, а не наслідками конфліктів (превентивне залучення та раннє попередження). Жоден з конфліктів не піддається виключно військовим засобам вирішення.
- 3) **Комплексний підхід у антикризовій стратегії** (використання заходів політико-дипломатичного, економічного, поліцейського, правового, військового, гуманітарного характеру)

Особливість ЄС як безпекового актора

ЄС має досвід діяльності на всіх етапах кризового циклу: раннього попередження, посередництва, розміщення власних місій та операцій в зонах конфлікту, постконфліктного миробудівництва (стабілізації, відбудови, примирення).

“Петерсберзькі завдання” ЄС: гуманітарні та рятувальні операції, операції з підтримання миру, миротворчі операції, спільні операції з роззброєння, надання військових консультацій та допомоги у попередженні конфліктів, постконфліктна стабілізація, боротьба з тероризмом, включаючи надання допомоги 3 країнам на їх території.

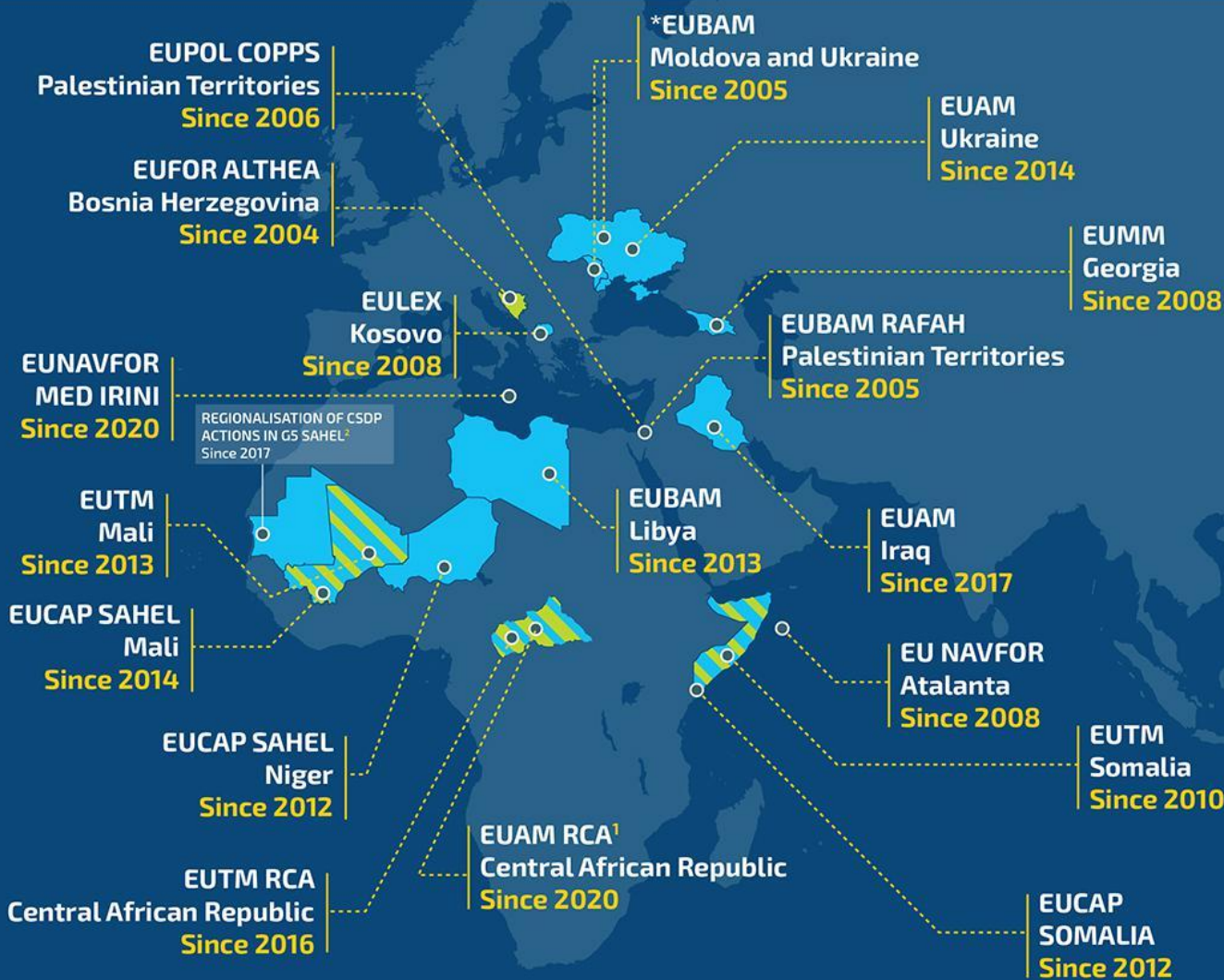
Примус до миру?

Структура СБОП – військовий та цивільний потенціал

Інтегроване управління кризами і конфліктами передбачає змішаний – військово-політичний - характер заходів в арсеналі організації, проте з акцентом на цивільний компонент Спільної безпекової й оборонної політики.

EUROPEAN UNION CSDP MISSIONS AND OPERATIONS 2020

Military Missions/Operations
 Civilian Missions

6 ongoing military Missions/Operations

11 ongoing civilian Missions¹

Around **5,000** people currently deployed

Objectives:

Peace-keeping, conflict prevention, strengthening international security, supporting the rule of law, prevention of human trafficking and piracy.

¹This Mission is not managed within CSDP structures, but its objectives are very similar to the other Missions, so we include it here

²Full operational capacity of EUAM RCA is planned for June 2020.

³The Regional Advisory and Coordination Cell is a CSDP action which facilitates EU support to security and defence cooperation amongst G5 Sahel countries (Mauritania, Mali, Burkina-Faso, Niger and Chad).

Еволюція стратегічного бачення ЄС

2016 Глобальна стратегія ЄС – ускладнення геополітичного середовища (Екзистенційна криза, безпека внутрішня та зовнішня)

- “*стійкість/витривалість*” (resilience)
- Дилема «цінностей та інтересів» у зовнішній політиці ЄС – “*принциповий прагматизм*” ЄС
- курс на зміцнення оборонного потенціалу ЄС та заявлене прагнення до «*стратегічної автономії*» в сфері безпеки та оборони.

Практичні напрямки: діяльність ЄОА, створення Європейського оборонного фонду (дослідження, розробки та закупівля, запланований бюджет на 2021-2027 – 7,9 млрд. євро); Європейський фонд миру, Coordinated Annual Review on Defence (CARD) – щорічник – моніторинг оборонних планів, синхронізація національних оборонних циклів планування, з 2017 р. реалізація проектів PESCO (Постійне структуроване співробітництво).

Еволюція стратегічного бачення ЄС

2022 Стратегічний компас безпеки та оборони ЄС

- Стратегічна автономія, посилення дієздатності ЄС як провайдера безпеки. 4 Цілі: Діяти, Убезпечити, Інвестувати, Співпрацювати
- Створення 5000 “модульних” сил швидкого реагування (сухопутні, морські повітряні компоненти); протидія гібридним загрозам, дезінформації, кібератакам, розробка Космічної стратегії ЄС в галузі безпеки та оборони; розвиток інновацій та зменшення залежності ЄС від технологій і промисловості інших країн (бойові повітряні системи майбутнього, космічне спостереження, безпілотники, бойові танки тощо)
- Доповнююча роль по відношенню до НАТО, що залишається основою колективної безпеки її членів

Взаємопов'язаність ЄС-НАТО

ст.5 Вашингтонського договору
НАТО 1949 р.

ст.42.7 Лісабонського
договору про ЄС 2007 р.

1) Неоднорідність ЄС

- Атлантисти Vs Європеїсти
- Присутність нейтральних та позаблокових держав в ЄС

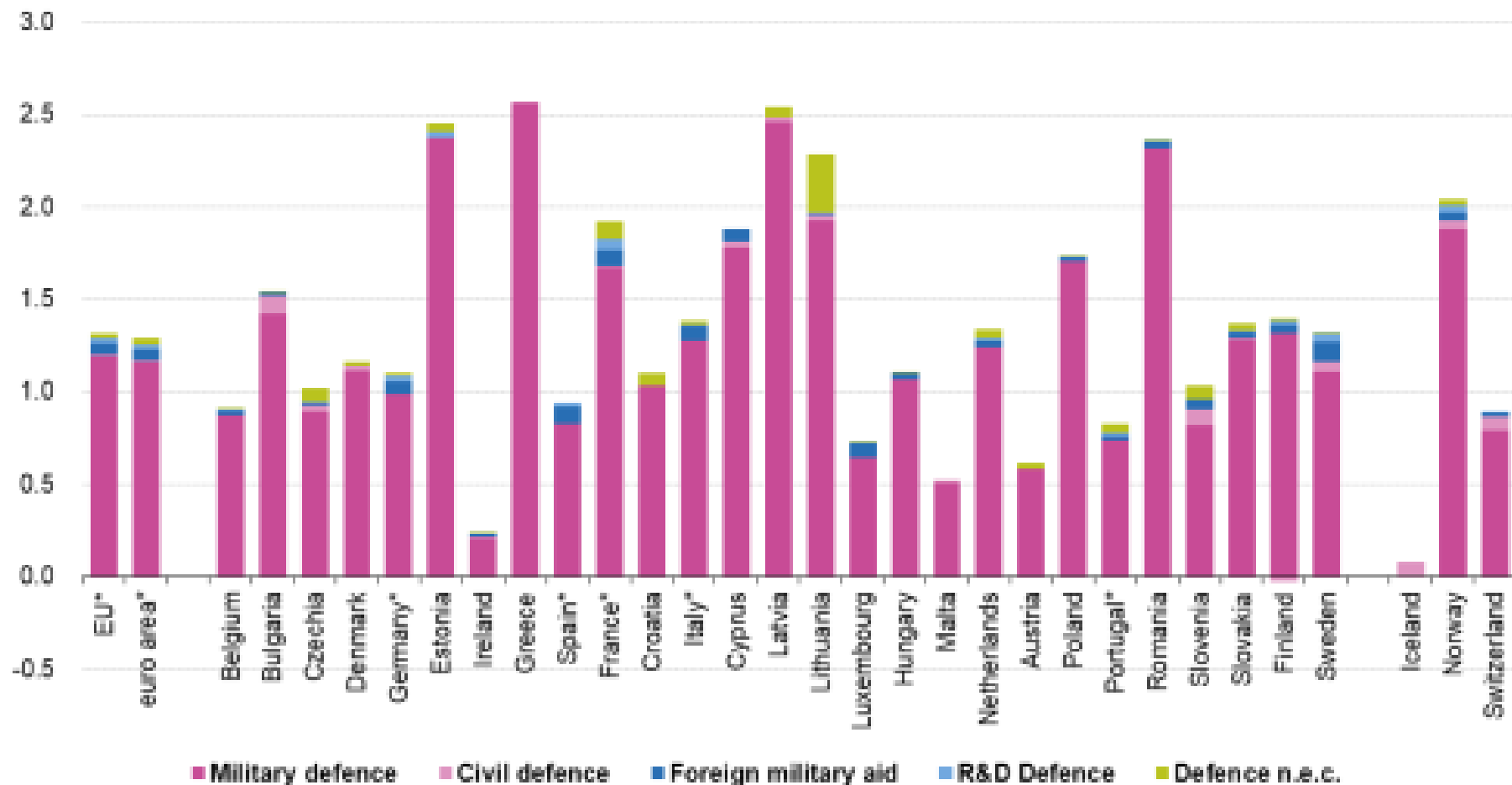
2022 – взаємозалежність посилюється (кейс Швеції та Фінляндії, кейс Данії)

2) Хронічне недофінансування в ЄС

- 2020: витрати на оборону понад 198 млрд.євро (1,3% ВВП).
Burden-sharing: лише 5 з 27 країн – більше 2% ВВП (Естонія, Греція, Латвія, Литва, Румунія). Ірландія – 0,2%, Мальта – 0.5%.
На 4 країни разом (Великобританія, Франція, Німеччина, Італія) приходилося біля 70% сумарних оборонних витрат в ЄС.
Наслідки Brexit.
- Військовий бюджет США – понад 778 млрд.дол.в 2020

Витрати на оборону в ЄС, 2020 (% до ВВП)

Total general government expenditure on defence, 2020 (% of GDP)

* provisional

Source: Eurostat (gov_10a_exp)

Співпраця ЄС –України

- Пріоритетність у безпекових питаннях (hard security) для України євроатлантичного напрямку (співпраця з НАТО та США). Переважна сконцентрованість ЄС на цивільних аспектах безпеки.
- Фактори, що ускладнювали консолідований підхід ЄС до безпекового діалогу з Україною, а) неоднорідність самого ЄС, міжурядовий характер політичної та воєнно-політичної співпраці в ЄС (протистояння атлантистів та європеїстів) та б) різновекторність зовнішніх політик держав-членів. Розходження в оцінках впливу російського фактора на безпековий діалог ЄС та України, небажання частини членів ЄС бути втягнутими у геополітичне протистояння з РФ, різне сприйняття України як контрибутора європейської безпеки.

Співпраця ЄС –України

- Комплексний та інтегрований підхід до поняття «безпеки» в ЄС – розвиток діалогу з Україною як у форматі «Спільної зовнішньої політики та політики безпеки», так й в рамках «Простору свободи, безпеки та правосуддя». В Угоді про асоціацію зазначені питання розглядалися в Розділі II «Політичний діалог та реформи, політична асоціація, співробітництво та конвергенція у сфері зовнішньої та безпекової політики» й в Розділі III «Юстиція, свобода та безпека».

Активна співпраця України з окремими агентствами ЄС (Європейське оборонне агентство, Європол, Євроюст, Європейським агентством прикордонної і берегової охорони (Frontex)).

- Звіт про імплементацію Угоди за 2015-2020 рр. - найбільший прогрес у виконанні плану заходів за напрямками «Політичний діалог, національна безпека та оборона» (89% від запланованого) та «Юстиція, свобода, безпека, права людини» (85% від запланованого). Загальний прогрес – 54%

Підтримка ЄС України у протидії російській агресії

- Гуманітарна допомога – 348 млн. євро допомоги постраждалому цивільному населенню (335 млн. євро Україні та 13 млн. Молдові)
- Допомога у цивільному захисті – в рамках Механізму цивільного захисту ЄС – 40.000 т допомоги (медичне обладнання, продукти харчування, пожежні машини, мобільні лікарні тощо). Логістичні центри екстреної допомоги та допомога в рамках rescEU. Механізм тимчасового захисту.
- Макрофінансова допомога: 2014-2021 5 пакетів на суму 5 млрд.євро; у 2022 екстрена позика макрофінансової допомоги – 1,2 млрд. євро, програма надзвичайної макрофінансової допомоги – в липні виділено 1 млрд. євро (з запланованих в 2022 р. 9 млрд.євро)
- Платформа відбудови України – Трастовий Фонд солідарності з Україною, конференція донорів (травень 2022, Польща та Швеція), Міжнародна конференція з питань відновлення України (4-5.07.2022, Лугано)
- Допомога у розслідуванні воєнних злочинів: розширення мандату місії EUAM Ukraine, співпраця з Євроюст, Консультативна група з особливо важких злочинів при Генпрокурорі України, колективне звернення до Міжнародного кримінального суду

Підтримка ЄС України у протидії російській агресії

- **Військова допомога ЄС** – 2,5 млрд. євро в рамках Європейського фонду миру (зміцнення можливостей та стійкості ЗСУ, захист цивільного населення, передача обладнання (засоби індивідуального захисту, аптечки, пальне). Останні 2 транши – придбання летальної зброї (для захисту)
- Основний контриб'ютор – США (Ініціатива сприяння безпеці України, Контактна група щодо оборони України)
- Складнощі для ЄС: політичні мотивації (діяльність проросійського лобі, антиамериканізм частини європейської політичної еліти та суспільств), об'єктивні обмеження (хронічне недофінансування військових бюджетів протягом десятиріч, відсутність достатньої кількості озброєнь, неготовність до війн високої інтенсивності).

Співпраця ЄС –України

- **Співпраця України з Європейським оборонним агентством (EOA).** Адміністративна угода про співробітництво між Україною та Європейським оборонним агентством, 2015 (участь в роботі експертних груп «Єдине європейське небо», «Європейський авіатранспортний флот», «Матеріальна стандартизація»), реформування сектору безпеки України відповідно до стандартів ЄС та НАТО. З 2021 - співпраця з Європейським фондом миру, діалог з кібер безпеки (Агентство ЄС з питань мережевої та інформаційної безпеки, Європейський центр компетенції у сфері кібер безпеки), протидія гібридним загрозам .
- **Діяльність у військово-політичних форматах ЄС.** Участь України у діяльності «Бойових тактичних груп ЄС» (HELBROC - Балканська група, V4 – Вишеградська група). Перспективним напрямком виглядає співпраця в сфері надання ЄС послуг у стратегічному перекиданні військ та перевезенні військових вантажів із застосуванням авіатранспортних можливостей.
- **Участь України в місіях ЄС:** 2004 – Поліцейська місія в Македонії, Поліцейська місія ЄС в БіГ, 2014 – ВМ операція Аталанта, з 2020 – ухвалено рішення про участь у військовій місії ЄС “Алтея” в БіГ. Можливість відкриття військово-консультативної тренувальної місії ЄС в Україні.
- Як перспектива - участь у проектах **PESCO** (зацікавленість у 4 проектах *Cyber Threats and Incident Response Information Sharing Platform (CTIRISP)*, *Cyber Rapid Response Teams (CRRTs)*, *EU Cyber Academia and Innovation Hub (EU CAIH)* and the *European Secure Software Defined Radio project (ESSOR)*, ініціативі *European Intervention Initiative* (французький проект), розширення участі у цивільних та воєнних операціях ЄС